

BU HAFTA:

- **ABD Seçimleri: Obama'nın Orta Doğu ve Avrupa Turu**
- **Senato, Mortgage Tasarısını Kabul Etti**
- **Beyaz Saray'dan Bombalı Saldırlara Tepki**
- **ABD Başkanını Arıyor: McCain Başkan Olursa?**

ABD Seçimleri: Obama'nın Orta Doğu ve Avrupa Turu

Demokrat Parti'nin adayı Barack Obama'nın ilk geniş kapsamlı yurtdışı temaslarının olumlu geçtiği belirtiliyor. Obama, yurtdışı gezisinin son ayağı olan Londra'da, İngiltere Başbakanı Gordon Brown'ın yanısıra muhalefet lideri David Cameron ile biraraya geldi ve Orta Doğu Özel Temsilcisi ve eski başbakan Tony Blair ile kahvaltıda görüştü. İngiltere'den evvel Paris'te bulunan Obama, Elysee Sarayı'nda Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy ile görüştü.

Obama'nın, en çok konuşulan ziyaretlerinden birisi Almanya gezisi oldu. Almanya'nın başkenti Berlin'de halka hitaben yaptığı konuşmada, 21'inci yüzyılda ortaya çıkan tehditlere karşı ABD ve Avrupa'nın birlik olması çağrısında bulundu. Obama, Zafer Anıtı'nın önünde toplanan yaklaşık 200 bin kişiye hitaben yaptığı konuşmada, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra 60 yıl önce Batı Berlin'i eski SSCB'nin kuşatmasından kurtarmak amacıyla kurulan hava köprüsünün ABD ve Almanya arasında bir ortaklık başlattığını belirterek, "20. yüzyıl bize kaderimizin ortak olduğunu gösterdi" dedi. Dünyada yaşanan terör olaylarına, açlık ve sefaletle, Orta

Doğu sorununa dikkati çeken Obama, "Bu nedenle bölünmeye hakkımız yok. Birlik içinde olmalıyız" dedi. ABD ile Avrupa ülkeleri arasında zaman zaman görüş ayrılıkları olduğunu, bunların gelecekte de olacağını, ancak kaderlerinin ortak olduğunu ifade eden Obama, "Güvenliğimizi ancak birlikte sağlayabiliriz, bu nedenle uluslarımız arasında, Müslümanlarla Hristiyanlar arasında duvarlar olmamalı. Bu duvarları yıkmalıyız" dedi.

Obama, Berlin'de Almanya Başbakanı Angela Merkel ile de görüştü. Başbakanlık'taki görüşmede, uluslararası kriz bölgelerindeki gelişmeler ele alındı. Alman hükümet sözcüsü Ulrich Wilhelm, görüşmede İran'la yaşanan nükleer krizin, Afganistan ve Pakistan'daki durumun, Orta Doğu barış sürecinin, ayrıca 2009 yılında Almanya ve Fransa'da yapılacak NATO zirvesi hazırlıklarının ele alındığını söyledi. Obama, Almanya Dışişleri Bakanı Frank-Walter Steinmeier ile de görüştü. Steinmeier, görüşmeden sonra yaptığı açıklamada, dünyadaki kriz bölgelerine bakış açısında Obama'yla kendisi arasında büyük benzerliklerin bulunduğunu belirterek, görüşmede, ortak

felsefelerinin "çatışma yerine işbirliği" olduğunu tespit ettiğini söyledi. Steinmeier, yeni bir düzen arayan dünyada Avrupa ve ABD'nin ne şekilde ortaklaşa hareket edebilecekleri ve etmeleri gerektiği konusunda görüşüklerini sözlerine ekledi.

Avrupaya geçmeden evvel İsrail ve Filistin'e giden Obama, ABD'nin başkanı olursa kalıcı Filistin-İsrail barışı için elinden gelen herşeyi yapacağını söyledi. Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas ile Batı-Şeria Ramallah karargahında görüşen Obama, "Başkan seçilirsem, Filistin-İsrail barışı için hiç vakit kaybetmeyeceğiz" dedi. Mahmud Abbas'ın Yardımcısı Saib Erakat, "Sayın Obama, eğer başkan seçilirse Filistin-İsrail barış müzakerelerine ABD'nin en etkin katılımını mutlaka sağlayacağı ve bu yolda bir dakika bile kaybetmeyeceği yolunda söz vermiştir" ifadesini kullandı.

Barack Obama, Olmert'le görüşmesinin öncesinde Kudüs'te İsraili yetkililerle bir araya geldi. İsrail Savunma Bakanı Ehud Barak ve

muhalefet partisi Likud Genel Başkanı Binyamin Netanyahu ile görüşen Obama, İsrail'e destek sözü vererek, ABD Başkanı seçilmesi halinde, Ortadoğu barış sürecini güçlendirmek için çalışacağını söyledi. ABD ile İsrail arasındaki özel tarihi ilişkiyi güçlendirme isteğini de dile getiren Obama, bu ilişkinin, bozulamayacağını kaydetti. Demokrat başkan adayı, Kuveyt'te başlayan turunda, Afganistan, Irak ve Ürdün'ü de ziyaret etti.

Obama'nın rakibi Cumhuriyetçi Parti başkan adayı John McCain'in seçim kampanyası bürosu, Obama'nın Avrupa ve Ortadoğu'yu kapsayan ziyaretinin basında büyük ilgi görmesinden şikayet etti. ABD medyası, Obama'nın gezisini izlemek üzere tanınmış gazeteci ve sunucularını görevlendirdi. Amerikan televizyonlarında, Afganistan'da Amerikan askerleriyle basketbol oynayan, askerlerle yemek yiyen, Irak'ta, Afganistan'da liderlerle tıpkı bir ABD Başkanı edasıyla görüşmelerde bulunan Obama görüntülerine sıklıkla rastlamak mümkün.

Senato, Mortgage Tasarısını Kabul Etti

Amerikan Kongresi'nde, Temsilciler Meclisi'nin ardından Senato da konut piyasasını rahatlatan düzenlemeyi kabul etti. Yeni düzenlemeyle, ödeme zorluğu içindeki 400 bin ev sahibine ve Amerikan konut edindirme şirketleri Fannie Mae ile Freddie Mac'e mali destek sağlanacak. Tasarıyla, mortgage kredisıyla ev alan ve ödeme sıkıntısı içindeki ev sahiplerinin borç ödemeleri uygun şartlarda yeniden yapılandırılacak. İlk kez ev alanlara vergi indrimi sağlanacak. Mortgage şirketlerinin yeterlilikleri daha yakından takip edilecek. Borsadaki hisseleri bir yılda yüzde 85 değer kaybeden, Amerikan konut finansman sisteminin merkezindeki Fannie Mae ve Freddie Mac'e destek sağlanacak.

Tasarıyla, Demokratlar'a ödün verilmiş oldu. ABD Başkanı George Bush yönetimi, yardımı sadece banka ve kredi kuruluşlarına aktarmak istiyordu. Başkan Bush'un, tasarıyı Kongre'den çıktığı haliyle onaylaması bekleniyor. Bunun karşılığında yönetim, 2 tutsat devine yardım eli uzatılması konusunda kendisine yetki verilmesi ödününü aldı. Beyaz Saray, bu tasarıyla ilgili açıklamasında, "Düzenleme, ülkemizin konut piyasasının ve mali sisteminin istikrarı için, ayrıca kısa süre içinde canlanması (beklenmeyen) genel ekonomi için çok önemlidir" denildi. Temsilciler Meclisi'ndeki oylamanın sonucu gelmeden, Beyaz Saray'dan da Başkan George W. Bush'un bu planı veto etmeyeceği

yolundaki açıklama yapıldı. Tasarı 24 Temmuz'da Temsilciler Meclisi'nde kabul edilmişti.

Tasarıyla emlak kredisi aracı kuruluşlarına ve bu piyasada çalışan kişilere ulusal bir ruhsatlandırma sistemi getiriliyor. Projenin maliyeti yaklaşık 4 milyar dolar. Fakat

Kongre Bütçe Dairesi, bu hafta içinde yaptığı açıklamada bu maliyetin 25 milyar dolara varabileceğini tahmin etmişti. Kongre'deki Cumhuriyetçilerin çoğu tasarının geçmesinden rahatsız. Bunun sorumsuzca konut kredisi alanlarla, hesapsız kredi dağıtanları ödüllendirmek anlamına geleceğini söylüyorlar.

Beyaz Saray'dan Bombalı Saldırlara Tepki

ABD Başkanı George W. Bush'un Ulusal Güvenlik Sözcüsü Gordon Johndroe, İstanbul'da meydana gelen bombalı saldırıların ardından Washington'ın terörle mücadelede Türk halkının yanında olduğunu bildirdi. Johndroe gazetecilere açıklamasında,

"Türk halkı terörle mücadele ederken onların yanındayız. Bu problemin çözümü için Türk halkıyla olmayı sürdüreceğiz" dedi. Sözcü Johndroe, "Bu saldırılarda sevdiklerini kaybedenlere en samimi başsağlığı dileklerimizi iletiyoruz" diye konuştu.

ABD Başkanını Arıyor– 3 McCain Başkan Olursa?

Abdullah Akyüz, TÜSİAD ABD Temsilcisi

ABD başkanlık seçimleri üzerine yazdığım bu son yazıda, cumhuriyetçi aday John McCain başkan seçildiği takdirde, bizimle yakından ilgili coğrafya bağlamında dış politikada ve özel olarak Türkiye ile ilişkilerde yaratabileceği farklılıklar üzerinde duracağım. McCain'in, dış politika alanında en deneyimli Amerikan politikacılarından birisi olduğunu baştan belirtmem gerekiyor. Bir adım öteye giderek, McCain'i, Türkiye'yi ve bölgeyi en iyi tanıyan başkan adaylarından birisi, hatta birincisi olarak tanımlamak bile mümkün. Zaten seçim kampanyasında McCain'in en fazla vurgu yaptığı özelliklerinden birisi dış politika ve ulusal güvenlik alanlarındaki deneyimi.

Ancak, bunca deneyime karşın McCain'i dış

politika alanında bile sıkıntıya sokan husus, başta Irak ve İran olmak üzere çeşitli uluslararası konularda almış olduğu pozisyonlar. Birçok bağımsız gözlemciye göre McCain, Bush'tan, üslup bakımından ayrılmakla birlikte, esas olarak yeni-muhafazakar (neo-con) bir dünya görüşünü ve dış politikayı savunuyor. Ekibinde ise, Scowcroft ve Armitage gibi bazı realistler olmasına karşın, Bush'un dış politikasını da yönlendiren yeni-muhafazakarlar ciddi bir ağırlığa sahip.

Başkan adaylığı sürecinde McCain'in başını en fazla ağrıtan konu Irak savaşına başından beri verdiği büyük destek oldu. McCain, Başkan Bush'un iddialı bir şekilde savunduğu asker artışına da destek verdi. Irak'tan çıkışla

ilgili olarak McCain, Irak'ta "zafer" sağlanmadan asker çekmenin yanlış olduğunu ve geride bir boşluk bırakmanın mağlubiyet anlamına geleceğini iddia ediyor. McCain, "gerekirse 100 yıl bile Irak'ta kalırız" açıklamasıyla hatırlanıyor. McCain'in, başından beri Irak'ta Bush'un politikalarını desteklemesine neden olan en önemli unsurun, Cumhuriyetçi Parti'nin muhafazakar kanadının desteğini almak olduğu iddia ediliyor. Aksi takdirde, "fazla liberal" bulunan McCain'in partinin adaylığını sağlamasının imkansız olacağı öne sürülüyor.

İran konusunda McCain, şahin kanada çok yakın görüşlere sahip. İran'ı, terör destekçisi bir ülke olarak tanımlayan McCain, İran'ın nükleer güce sahip olmasına kesinlikle karşı çıkıyor. Gerekirse, BM dışında bir koalisyonla İran'a ekonomik ve politik yaptırımlar uygulanmasını ve hatta, başka seçenek kalmazsa, askeri bir müdahaleyi savunuyor. Rusya da, McCain'in, Obama'ya göre çok daha sert bir yaklaşıma sahip olduğu bir başka ülke. Rusya'yı yayılmacı bir diktatörlük olarak görüyor. Rusya'nın, Batılı ülkelerle birlikte yer aldığı G-8 platformundan çıkarılmasını savunurken, kurulmasını önerdiği "Demokrasiler Ligi" ne dahil etmiyor.

Türkiye özelinde McCain'in Obama'dan önemli bir farkı Ermeni soykırımı iddialarına ilişkin tavrı. Genellikle Amerikan başkan adayları, ABD'deki Ermeni toplumunun oyunu ve parasal desteğini almak için, sonradan unutsalar bile, kampanya sürecinde bu konuya Ermeni diasporasının beklentileri doğrultusunda destek verirken, McCain, 1915'lerde yaşananların soykırım olmadığını, Osmanlı İmparatorluğu döneminde yaşanmış bir "trajedi" olduğunu söylüyor. McCain'i Obama'dan ayıran ve Türkiye'nin pozisyonlarına yaklaştıran bir başka alan ise

Irak'tan çıkış politikası. ABD'nin Irak'tan çıkışının zamana yayılarak ve istikrarı bozmayacak bir şekilde yapılmasını savunan McCain, Irak'ta ABD sonrasının endişelerini yoğun bir şekilde taşıyan Ankara'da ciddi bir sempati topluyor.

Transatlantik diyalogun canlandırılması, Orta-Doğu barış süreci, Hazar bölgesi enerji kaynaklarına yaklaşım, küresel ısınmayla mücadele gibi konularda iki aday arasında büyük farklar yok. Türkiye özelindeki, AB üyeliği, Kıbrıs gibi konularda da her iki aday benzer görüşleri paylaşıyor. Türkiye'deki demokratikleşme süreci ve insan hakları gibi konularda McCain'in geleneksel Cumhuriyetçi Parti yaklaşımına uygun bir tavır izlemesi bekleniyor. Bir başka anlatımla, Türkiye'nin içindeki bir takım sorunlara yoğunlaşmak ve bunlardan dolayı eleştirmek yerine, Türkiye'nin ABD açısından arzettiği stratejik öneme ve birlikte üzerinde çalışılacak alanlara vurgu yapan bir yaklaşım.

Eğer ABD başkanı, dar anlamda, sadece Türk-Amerikan ilişkileri bazında seçilecek olsa ve statükoyu korumak esas olsa, McCain Türkiye açısından daha tercih edilir bir aday olarak nitelendirilebilir. Ancak, dünya ölçeğinde ve daha kapsamlı bir çerçevede bakıldığında, kaçınılmaz olarak Bush döneminin bir uzantısı olarak görülecek ve sertlik yanlısı birçok politikası yanısıra ekibinin yapısı itibarıyla da Bush döneminden büyük bir farklılık göstermeyecek bir McCain yönetiminin, ABD'ye sağlayacağı kredibilite ve hareket alanı çok sınırlı olacak. McCain'in, Bush'un uluslararası ilişkilerde yarattığı tahribatı tamir etmesi çok zor görünüyor. Hatta, İran özelinde buna yeni bir boyut daha eklemesi bile olası. Böyle bir ortamda, Türkiye'nin McCain liderliğindeki bir ABD'den, örneğin AB sürecinde, Kıbrıs'ta ve çok uluslu platformlarda sağlayabileceği olası

destek çok sınırlı kalmaya mahkum olacak.

Dış politika bağlamında Obama ve McCain arasındaki en temel fark, diyaloga verdikleri önem. Obama, diyalog yanlısı bir tavrı ve “değişimi” ön plana çıkarırken, McCain, Bush’tan üslup olarak farklı olmakla birlikte, daha tek yanlı ve Amerikan menfaatleri doğrultusunda bir dış politika anlayışını, yani “statükoyu” temsil ediyor.

Not: Önümüzdeki yaz dönemi boyunca ABD Gündemi yayınlanmayacaktır.

Merkez: Meşrutiyet Caddesi No. 46 Tepebaşı 34420 - İstanbul Türkiye Tel: 90 212 249 1102 Faks: 90 212 249 0913

Washington D.C.: 1250 24th Street NW Suite 300 Washington D.C. 20037 U.S.A. Tel: 1 202 776 7770 Faks: 1 202 776 7771

Ankara: İran Caddesi No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara Türkiye Tel: 90 312 468 1011 Faks: 90 312 428 8676

Avrupa Birliği: 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels Belçika 32 2 736 4047 Faks: 32 2 736 3993

Berlin: Maerkisches Ufer 28 10179 Berlin Mitte Almanya Tel: 49 30 28 878 63 00 Faks: 49 30 28 878 63 99

Paris: 33 Rue de Galle 75116 Paris France Tel: 33 1 44 43 55 35 Faks: 33 1 44 43 55 46

Pekin: EUCCC, Lufthansa Centre, Office S-123, 50 Liangmaqiao Rd. Chaoyang District- Beijing 100016 Tel:861064622066 Faks:861064622067